

Azad Muzəffərli

Son illərdə Azərbaycan ədəbiyyatında öz dəsti-xətti ilə seçilən yazıçılardan biri də Yaşar Bünyaddir. Onun respublikamızda keçirilən ədəbiyyat müsabiqələrində bir qayda olaraq mükafatçılar sırasında yer tutması bunun bariz nümunəsidir. Yazıçının "Qoşalülə" hekayəsi "Ədəbi azadlıq 2014", "General" hekayəsi isə manera.az saytının keçirdiyi müsabiqələrdə mükafata layiq görüldü. Azərbaycanın mədəni sərvətlərini təbliğ edən "Ədibin"Evi"nin təşkilatçılığı ilə keçirilən Mir Cəlalın xatirəsinə həsr olunan hekayə müsabiqəsində də Yaşar Bünyad(Əhmədov) fərqlənərək ikinci yeri tutub(xatırladaq ki, həmin müsabiqədə 1-ci yerə heç kəs layiq görülməyib). Ölkəmizin sanballı ədəbi tənqidçilərindən Elnarə Akimovanın ötən il "Ədəbiyyat" qəzetində çap olunan "Yaşar Bünyadın hekayələri diskurs kimi" yazısı bu yazıçının yaradıcılığına verilən layiqli qiymət və müəllifin(Elnarə Akimova) üzərinə düşən mədəni məsuliyyəti şərəflə yerinə yetirməsinin daha bir əyani nümunəsi kimi dəyərləndirilməlidir.

Yaşar Bünyadın "Miqrant" kitabında yeddi hekayəsi yer alıb. Onun bundan əvvəl çap olunan "İblis busəsi" romanı da oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanıb. "Miqrant" kitabında toplanan "Miqrant", "Hürməyən küçüyün ariyası", "General", "Quşlar qayıtdısa", "Sükutun rahatlığı", "Ata" və "Qoşalülə" hekayələri Yaşar Bünyadın Azərbaycan və dünya ədəbiyyatına dərinləndirən bələd olmasına, eləcə də, milli-mədəni

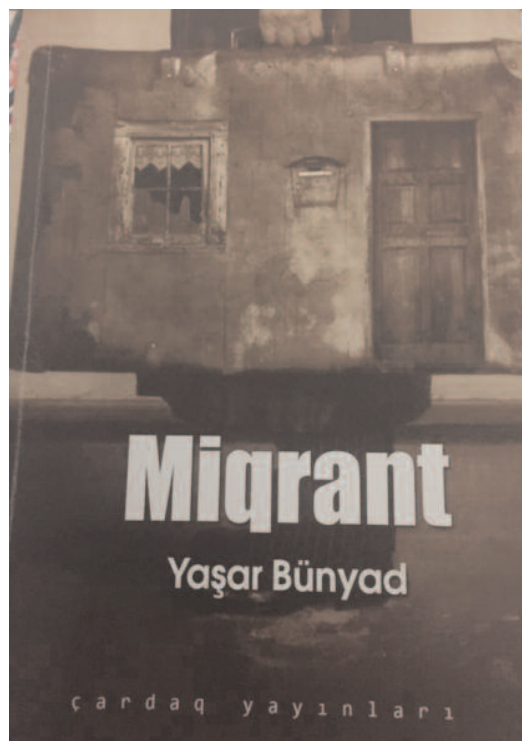
Alın yazısı

(Yaşar Bünyadın "Miqrant" kitabı haqqında düşüncələr)

dəyərlərimizə xüsusi önəm verməsinə dəlalət edir. Hekayələrin əksəriyyəti birinci şəxsin dilindən qələmə alınıb. Bu da həmin əsərlərin oxunaqlığına əlavə çalar qatır. Yaşar Bünyadın qələmə aldığı onlara görə dəyərlidir ki, bu yazıların hamısının mayası bədilikdən yoxrulu və göbəyi ədəbiyyat qayçısı ilə kəsilib.

Müəllifin müraciət etdiyi mövzular əsasən milli-mədəni dəyərlərimizə söykənsə də, işlənmə texnikası baxımından bir-birini təkrar etmir, fərqlidir. O, nəqləmənin cilovunu möhkəm-möhkəm əldə saxlaya bilir, süjet xətti boyunca bunu mətləbə görə şüurlu şəkildə və peşəkarcasına nizamlayır. Hekayələrin dili ürəyəyatımlı, təhkiyə də mükəmməldir, əksər hallarda narin-narin yağın yağışa bənzəyir. Bu da oxucunun ruhunu oxşamaqla yanaşı onu düşünüb-düşünməyə sövq edir. Obrazlı düşüncə, üslubun özünəməxsusluğu, hekayələrdəki ideyanın orijinallığı, ruhsal qatın oxucunu daim həssas vəziyyətdə saxlaması və digər üstünlüklər müəllifin yüksək peşəkarlıq səviyyəsinə dəlalət edir. Yaşar Bünyadın əsərlərində bədii təfəkkür və təxəyyül bir-birini üzvi şəkildə tamamlayır. Onun yazılarında mükəmməl struktur, obrazların tipikliyi, hadisə planının məntiqi gedişi, bədii texnikanın orijinallığı, yazı dilinin canlılığı və bədii vasitələrin rəngarəngliliyi diqqəti çəkir. Vizuallığın kifayət qədər əhatəli olması da müəllifin əsərlərinə təsirsiz ötüşmür. Onun yazılarında vizuallığın öhdəsindən məhərdətlə gəlməsi təsadüfi deyil. Beləki, vaxtilə bir müddət kinostudiyada çalışması və "Qayınana" kimi məşhur filmə epizodik rola layiq görülməsi bu baxımdan öz sözünü deyir. Bundan başqa, müəllifi yaxından tanıdığımndan onun ta ağılı kəsəndən müxtəlif səhnəciklər uydurmaqla evlərinə

teatra çevirərək rejissorluq etməsini, qələmə daim sadıqlığını da ərz etməyi mədəni borcum bildim. Elə məhz yazıb-yaratmağa mənən bağlı olmasının məntiqi nəticəsi olaraq Yaşar Bünyad ömrünün müdrik çağında yenidən ədəbiyyat aləminə baş vurdu və qələmi-

ni bir daha sınağı. Ötən qısa zaman kəsiyi də onun buna tam haqqı çatdığını təsdiqlədi. Bir sözlə, alın yazısından qaçmaq hələki kimsəyə müyəssər olmayıb.

Yaşar Bünyadın "Miqrant" kitabındakı hekayələri milli-mədəni dəyərlərimizə ögey münasibətə və bəzi soydaşlarımızın assimilyasiyaya meyilliyinə qəti etiraz xarakteri daşıyır. Elə, götürək "Miqrant" hekayəsini. Həmin hekayədə böyük mətləblər qələmə alınıb. Bu məqamda onu da qeyd etməliyəm ki, hekayədə araya-ərsəyə gətirilənlər xeyli müddət Rusiyada yaşayan müəllifin uzunmüddətli müşahidələri və görüb-götürdük-

lərinə kompleks yanaşmasının konkret məhsuludur. Ötən əsrin 90-cı illərində Rusiyada millətçilərin, skinxədlərin orada məskunlaşan soydaşlarımıza qarşı olmazın qəddarlığının mahiyyətini yazıçı böyük ustalıqla yaradıb. Əslində, bu, elə həmişə belə olub və indi də belədir. "Miqrant" hekayəsində bazarda bizimkilərə qarşı olmazın divan tutulması səhnəsinin qurbanlarından birinin (hekayədəki əsas surət) dilə gətirdikləri diqqətəlayiqdir: ... Kiməm ki? Ömrü boyu doğma sandığım bir toplum içində öz keçmişlə pıçıldayan yad bir varlıq - MIQRANT! Bu kəlmənin dar çərçivəsindəyəm... və başqaheç nə... Ağırılığına tab gətirəcək çiynlərimi də çox gördüm sənə ana!.. Zənnimcə, yəni orta məktəblərdə rusca təhsil alan mətəbə döndüyü indiki zamanda assimilyasiya meylinin qarşısının alınmasında bu qəbildən hekayələr və digər ədəbi əsərlər də vacib rol oynaya bilər. Bu baxımdan Yaşar Bünyadın "Miqrant" hekayəsi kimi ibratamiz ədəbi əsərlərin rus dili bölmələrində təhsil alanlara əlavə oxu kimi tövsiyyə edilməsi məqsədəuyğun olardı. Müəllifin "Quşlar qayıtdısa" və digər hekayələri də insanı yerindən oynadır, reallığın gözünə dik baxmağa çağırır. Həmişə mədəni paklıq, halallıq məkanı sayılan, alın tərili ilə əppək qazanan sirli-sehrli kəndlərimizin boşalmasına biganə qala bilməyən, kəndin-kəşəyin dilini yaxşı bilən müəllif "Quşlar qayıtdısa" hekayəsinin qəhrəmanının(kəndin sonuncu sakininin) yaşantılarında bunu dolğuncasına qələmə ala bilib: ... "Əgər, sərcələr qayıdıbsa,

görsən, qaranquşlar da dönər, yağışı canına çəkən cəviz kütükləri cücərər, boy atıb qol-budaqlı ağac olar, zəhləm getmiş qarğalar da qayıdar? Bilmək olmaz, birdən, Əbdülünkülərdən biri döndü, qənşərinə çıxan olmalıdı axı..." Hekayələrindəki oynaq təhkiyə, illərin müşahidəsi əsasında obrazların daxili aləminə dərinləndirən nüfuz etmə bacarığı, məğzin dərinliyi, incə satirik çalarlar, müəllifin özünün daxili yaşantılarını əsərlərinə peşəkarcasına "köçürməsi" və tutumlu dil də diqqətdən yayınmır. Bunun əyani nümunəsi kimi "Bir küçüyün sərgüzəştləri" silsiləsindən "General" hekayəsindəki gündəlik ən bahalı şampunlarla çiməndirilən ev itinin həyatı təsvir edilən bir parçaya diqqət kəsilib: ...

İndi bu nəhəng həyətdəyəm; göy üzündən başqa heç yer görünməyən, bağlı-bağatlı bir malikanənin həyətidə. Adamlar da mənim yaşayışma həsəd apara bilər, lap paxıllıq da edə bilər; ayrıca otağım, ayrıca vannam, rahat yatağım... Yeməyim də gündə üç dəfə, özü də iri-iri yağlı tikələr! Yaşa da!..

Yaşar Bünyadın nəsrindəki poetik ruh da təsadüfi xarakter daşımır. Bu da onun nəsr ustası olması ilə yanaşı nəzm sahəsində də kifayətə qədər özünü sınımasından irəli gəlir. Xatırladıam ki, "Ədəbi Azadlıq-2013" Milli Müsabiqəsində o, şairlər arasında ilk onluqda qərarlaşaraq bir sıra tanınmış yazarları belə geridə qoyub. Ədalət naminə onu da qeyd etməliyəm ki, hər bir kəs kimi Yaşar Bünyadın da qələmə aldığıqlarının heç də hamısı eyni qüvvədə deyil. Bir sıra əsərlərindən də göründüyü kimi ədəbi zirvəyə doğru yolda o da hələ xeyli tər tökməlidir. Yolun açıq olsun, qardaş, növbəti yaradıcılıq uğurları diləyi ilə...

